

Araştırma Makalesi / Research Article

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date

09.01.2018

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date

05.04.2018

Doç. Dr. Mustafa KARABULUT

Adıyaman Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi-Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
mkarabulut@adiyaman.edu.tr

Arş. Gör. Ufuk SARITAŞ

Adıyaman Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi-Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
saritasufuk@gmail.com

POSTMODERN BİR ROMAN İNCELEMESİ: GALİZ KAHRAMAN

Özet

Postmodernizm 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren değişik alanlarda varlığını devam ettiren bir akımdır. Modernizmin ötesi, modernizmden sonra anlamlarına gelen postmodernizm, sanat ve edebiyatta olduğu gibi ilgili olduğu bütün alanlarda deformasyon, çok seslilik ve çok kültürlülüğü esas alır. Postmodernizmin tanımında ve sahasındaki belirsizlik, onun hakkında kesin yargılara ulaşılmamasını engeller. Modernizmde tek tipleşen yaşamın aksine postmodernizmde farklılıklar ve çok seslilik ön plana çıkar.

Çağdaş Türk edebiyatının önemli isimlerinden olan İhsan Oktay Anar'ın eserlerinde postmodern unsurlara sıkça rastlanır. Yazar romanlarında özellikle, metinlerarası ilişkiler, ironik dil, fantastik ve masalsi unsurlar, bilgi dezenformasyonu, karnavallaştırma, arayış izleği, imge, psikanalitik unsurlar, dil ve anlatım vb. yönlerden postmodern bir çizgidedir.

İhsan Oktay Anar'ın roman karakterleri genel olarak bedensel açıdan eksik, çirkin, uyumsuz, orantısız ve kusurludur. Bu husus yazarın son romanı "*Galiz Kahraman*"da da görülür. Bu makalede amaç, İhsan Oktay Anar'ın "*Galiz Kahraman*" adlı romandaki postmodern unsurları tespit edebilmektir.

Anahtar Kelimeler: Postmodernizm, İhsan Oktay Anar, Galiz Kahraman.

A POSTMODERN NOVEL ANALYSIS: GALİZ KAHRAMAN

Abstract

Postmodernism is a current that continues its existence in various fields since the second half of the 20th century. Beyond modernism, postmodernism, which comes to mean after modernism, is based on deformation, polyphony and multiculturalism in all areas where it is relevant, such as in art and literature. The uncertainty in the definition and field of postmodernism prevents it from reaching certain judgments about it. Contrary to the monotonous life in modernism, differences in postmodernism and polyphony come to the forefront.

Postmodern elements are frequently encountered in the works of İhsan Oktay Anar, one of the most important names of contemporary Turkish literature. In his novels, especially, intertextual relations, ironic language, fantasy and fairy tale elements, information disinformation, carnivalization, search pursuit, image, psychoanalytic elements, language and narration. direction is a postmodern line.

İhsan Oktay Anar's novel characters are generally incomplete, ugly, incompatible, disproportionate and flawed in terms of their bodily form. This is also seen in the author's latest novel, "*Galiz Kahraman*". The purpose of this article is to identify the postmodern elements of the novel named "*Galiz Kahraman*" of İhsan Oktay Anar.

Key Words: Postmodernism, İhsan Oktay Anar, Galiz Kahraman.

Giriş

“Post”, önüne geldiği sözcüğün yaşam/varlık sürecini doldurduğunu, yeni bir şeyin başladığını haber veren bir ön ektir. Bu bakımdan postmodernizmden, modernizmin sürecini doldurduğunu ifade etmesi beklenir. Bu bağlamda, postmodernizmden beklenen, modernizmi sorgulamak veya onu aşmaktır. Postmodernizm kavramı, modernin sonu, modernden sonra doğmuş, onun devamı, içerdiği boyutlardan birinin süreği yahut anti-modernizm anlamlarında da kullanılmaktadır (Emre, 2006: 20). Bu bakımdan yer yer kavram karmaşası da görülmektedir. Kavramı tanımlama açısından ortaya çıkan bu farklılıklar Postmodernizmin karmaşık ve kaygan bir yapıya sahip olmasından ileri gelmektedir. İçinde bulunduğumuz son yüz yılda da birçok tartışmaya rağmen kavramın kesin bir tanımı yapılamamış sınırları net olarak çizilememiştir. Bu belirsizliğin bir diğer sebebi ise postmodernizmin, edebiyatın dışında sanat, felsefe, siyaset bilim, ekonomi gibi birçok alanda da kendisini hissettirmesidir.

Postmodernizm ile modernizmin birbiriyle sıkı bir ilişki içinde olduğunu söyleyenler de vardır. “Modernist edebiyatın başatı epistemolojiktir. Yani, modernist edebiyat şu tür sorular uyandırmak için tasarlanmıştır: bilinecek ne var? Onu kim bilir? Bildiklerini nasıl bilirler ve nasıl bir kesinlik derecesinde bilirler?... Postmodernist edebiyatın başatı ontolojiktir. Yani, postmodernist edebiyat şu tür sorular uyandırmak için tasarlanmıştır: bir dünya nedir? Ne tür dünyalar vardır, nasıl kurulmuşlardır ve nasıl farklılık taşırlar? ... modernist sorgulamanın iç mantığı aşırı noktasına itilirse, postmodernist bir sorgulamaya yol açar” (Calinescu, 2013: 331-332). Epistemolojik sorgulamaların ontolojik sorunlara yol açması ile modernizm ile postmodernizm arasında da yakın bir ilişki vardır. “Yani modernizm ve postmodernizm tıpkı epistemoloji ve ontoloji gibi yekdiğerini doğuran kavramlardır” (Uludağ, 2017: 14)

Postmodernizmin amacı bilinmeyen bir gerçeği açıklamak veya öğretmek değildir. “Onun amacı her türlü yöntemi kullanarak metinde anlam boşlukları, suskunluklar oluşturmak ve bu yolla gerçek olan değişmeyi, belirsizliği ve farklı olmayı okurlarına aktarmaktır. Ayrıca şaşırtmaca, işaretleri kasten yanlış yere koyma, yazılanlar arasında boşluklar bırakma, yaşanılmayanları moda olarak gösterme, fazla düşünmeyeni filozof gösterme, hisleri öldürme, yazıdaki bütün üslupları bozma gibi özellikler de postmodernizmin özelliklerindedir” (Timur, 2017: 8). Bu akımda farklılığa öncelik verme, tüm tabuları kaldırma, tüm değerleri sorgulama vb. ön plana çıkar.

Postmodernizm, en geniş anlamıyla insanlığın mitolojik, skolastik ve ideolojik dönemlerinin tarihsel bilgi birikimi üzerinde varlık kazanan zihniyet evrelerinin dördüncüsü olarak tanımlanabilir. Postmodernite söz konusu bilgi birikimin son aşaması olarak varlık potansiyelini üç temel bilme biçiminin üzerine kurmakta, ondan beslenmekte ve onu yeniden inşa ederek biçimlendirirken geleneği bilimselleştiren ya da dinleştiren bir meşrulaştırma eylemi olmaktadır (Gür, 2017: 159). Gencay Şaylan, postmodernizmin herhangi bir kuram ve ilkeler bütünü olmadığını, bu akıma dair herhangi bir metodolojik özellikten söz edilemediğini söyler (1999: 21).

Nail Bezel, postmodernizmin hem modernizmin devamı hem de alışılmış modernizm biçimlerinden kopuş olduğunu ifade eder. “Postmodernizm İkinci Dünya Savaşı sonrasını kapsar; modernizmin yerinden edilmişlik, yabancılaşma ve bireysel algıya dönmek eğilimlerini daha da kesinleştirir; moderncilerin gözlemediği düzensiz dünya ve kaos postmodernlerin çıkış noktasıdır. Modern ve postmodern ayrımı sorunlu bir konudur. Postmodern ruh, büyük modernist yapıtların içinde çöreklenmiş olarak yatıyor; postmodern kültür yirminci yüzyılın devrimci öncülüğünün parodisinden başka bir şey değildir; çünkü postmodernizm modern arayışını terk etmiş, birincil huzursuz olabileceği yerde vurdumduymaz bir bilinç huzuru bulmuştur” (1992: 262-263).

Her ne kadar kimi düşünürlerce modernizmin devam süreci, kimi düşünürlerce de modernizm karşıtı olarak ifade edilse de postmodernizm yine de bazı özgürlüklerin önünü açmıştır. Postmodern düşünce, edebiyatta özellikle roman türünde ağırlıkta görülmektedir.

Postmodern Roman

Rönesans ve Batı aydınlanmasından itibaren 19. Yüzyılın sonlarına doğru gerçekleşen bilimsel ve teknolojik değişim ve gelişimler insanın evreni algılamasında büyük değişiklikler meydana getirmiştir. Newton fiziğiyle birlikte evrenin sırrının çözüldüğü ve aslında her şeyin açıklanabilir gerçekler içerisinde gerçekleştiği fikri zihinlerde hâkim olmuştur. Bu durum genelde edebiyat, özelde de roman üzerinde de etkili olmuştur. 19. Yüzyılda baskın akımın realizm olması bu düşüncenin bir ürünüdür. Stendhal'ın romanı yol boyunca gezdirilen bir ayna olarak tanımlaması bu görüşün özeti mahiyetindedir.

20.yy'ın başında gerçekleşen bilimsel keşifler daha önceleri çizilmiş olan gerçekliğin çerçevesini kırarak sınırlı gerçek algısına şüpheyle bakılmasına neden olur. Yirminci yüzyılın başında mutlak gerçek fikrinin yıkılmasıyla düşler ya da çeşitli simgeler çağrıştıran arketipler insan gerçeğinin en önemli bileşimleri konumuna gelir. Freud ve Jung psikolojilerinin bilinçaltı tanımları yeni gerçekçilik anlayışının önemli yapı taşları arasına girer. Özellikle birinci dünya savaşından sonra eser veren romancılar klasik modern romanın ele aldığı dış gerçeklikten koparak eserlerinde daha çok iç gerçekliğe yönelirler. Zaman ve mekân gibi unsurların yer almasının mümkün olmadığı bilinçaltına yönelerek postmodern romanın bir çeşit hazırlayıcısı olurlar. 1950'li yıllardan sonra bazı romancılar oluşan bu anlayışı biraz daha ilerleterek postmodern roman anlayışını geliştirirler. Bu yazarların özellikle roman türüne getirdikleri üstkurmaca, metinlerarasılık, söylem çoğulluğu, okur merkezlilik, ironi, parodi, imgesel anlatım, metafor, simgesellik vb. unsurlar yeni bir roman türünün oluşmasını sağlamıştır.

Postmodern roman klasik modern romanın oluşturduğu roman algısında büyük değişiklikler yapar. "Postmodern romanın tür konusundaki kural tanımazlığı, onun tekçi, dayatmacı bir anlayışı benimsememesiyle de ilgilidir" (Şahin, 2016: 64). Birtakım yeniliklerle yeni açılımlar yapar.

Romanın biçimine yönelik değişen bir tavır söz konusudur ve genel anlamda anlatının temsil sorunu ön plana çıkarılır. Anlatıların nasıl oluşturulduğu ve kurgulandığının yanı sıra kurgu ile gerçeklik arasındaki ilişki günümüz romanının önemli bir konusudur. Postmodern romancılar arasında genellikle tüm temsil biçimlerinin gerçekliği yansıtmak yerine onunla ilgili algıyı çarpıttığı ve sınırlandırdığı görüşü yaygındır. Gerçeklik temsil edilemez bir şeydir ve ideolojilere göre değişen bir kurgu olarak düşünülür. Aslında gerçekliğin var olup olmadığı bile sorgulanır hale gelir. Var olanın sadece biçimler, gelenekler ve uygulamalar olduğu öne sürülür. (Aşkaroğlu, 2014: 70).

Klasik yansıtmacı romanda olabildiğince gizlenen anlatıcı postmodern romanda tekrar açığa çıkar. Bakış açısında da çoklu yöntemler kendisini gösterir. Aynı eserde birden fazla bakış açısı karmaşık bir şekilde karşımıza çıkar. Postmodern romanda dil kurgusunda da yenilikler görülür. Klasik yansıtmacı romanın gerçeğe sıkı sıkıya bağlı dil yerini evrensel taşıyıcılığı bozulan farklı, belirsiz ve karmaşık bir dile bırakır. Yine klasik yansıtmacı romanın ana unsurlarından olan zaman ve mekân postmodern romanda sadece bir araç olarak kullanılır. Kimi zaman sadece kısaca değinilip geçilir. Hatta postmodern romanda olay dahi bu araçsallaştırmadan nasibini alır. Anlatıda olay önemini yitirip ikinci, üçüncü plana kadar düşebilir. Klasik romanda görülen yazar merkezli roman anlayışı yerini okur odaklı metinlere bırakır.

Kaotik bir dünyanın dışavurumunu hedefleyen postmodern metin/yazar, herhangi bir realitenin karşısında veya tarafında olmak yerine, durumu olduğu gibi göz önüne sermeyi yeğler. Modernizme bağlı gerçeklik anlayışının yıkıldığı savından hareket eden postmodern yazar, misyon odaklı olarak eserlerinde kitlelere ulaşmasını bekledikleri herhangi bir iletiye yer vermez (Karabulut, Biricik, 2017: 40).

Sonuçta, postmodern romanda tek bir olay örgüsü, anlatım biçimi, bakış açısı ya da kahraman algısından çok, iç içe geçmiş olaylar, çoklu anlatım biçimi, farklı bakış açıları ve birden çok kahraman algısı bulunur. Postmodern romanda tek bir gerçeklikten ziyade somut ve soyutun harmanlandığı birçok doğru yer alır (Türk, 2012: 45). Bunların yanında postmodern romanlarda

metinlerarasılık, parodi, ironi, tarihten yararlanma, yabancılaşma ve çoğulculuk gibi farklı unsurlara da rastlanılır.

Galîz Kahraman

Günümüzde postmodern özelliklere sahip yetkin eserler veren İhsan Oktay Anar Türk edebiyatında kendisine önemli bir yer edinmiştir. Yazarın kendi eserleri etrafında oluşturduğu okur kitlesi tarafından eserleri ilgiyle okunmaktadır. *Galîz Kahraman* da İhsan Oktay Anar'ın 2014 yılında okurlarına sunduğu son romanıdır. Anar bu romanında yine kendisine has tarzıyla okurları farklı bir dünyaya, Kasımpaşalı İdris Âmil'in dünyasına çeker.

Olay Örgüsü

Modern romanlarda belirli bir mantıkla dizilen olay örgüsü, postmodern romanda oldukça kopuk ve parçalı bir duruma gelir. Hatta birçok romanda olay örgüsü yoktur bile denilebilir. Hayata ve dünyaya büyük bir karmaşa olarak bakan postmodernler geleneksel teknik ve biçim öğelerini yıkarlar. Derli toplu bir kurgu yerine düzensiz bir yapı karşımıza çıkarırlar. Postmodern romanlarda neden sonuç ilişkisine dayanan bir düzlem yoktur. Onun yerine oldukça karışık, kopuk ve boşluklardan ibaret bir olay örgüsü vardır. Bunun temelinde de postmodern mantığın metinlerarası ve parodik yaklaşımı vardır (Koçakoğlu, 2012: 126).

Galîz Kahraman romanında da olay örgüsü neden sonuç ilişkisinde oldukça uzak karmaşık ve sürekli birbirini doğuran, durmak bilmeyen olaylardan oluşur. Bazı olayların mantıklı bir açıklamasını bulmak imkânsızdır. Anlatı İdris Âmil'in doğumuyla başlayıp birkaç sayfada onun gençlik yıllarına gelir. İdris Âmil ergenlik çağına girmesiyle kızların ilgisini çekmek ister. İlk önce bunu kabadayılar arasına girip itibar kazanarak başarabileceğini düşünür. Hapishaneye girip Yarma İskender'in huzuruna çıkması gerekir. Fakat hapishanede onun karşısına çıkamadan korkudan bayılır ve dışarı atılır. Daha sonra bir şair olursa kızların ilgisini çekebileceği fikrine kapılarak Ümmü Gülsüm kıraathanesinde verilen edebiyat derslerine başlar. Yine bu sıralarda Rumeli Külhanbeyi Yarma İskender onu Anadolu Külhanbeyi Remiz'in kız kardeşi Remziye ile evlendirmek ister. İdris Âmil çaresiz kabul eder. Düğün günü pastadan çıkan adamlar Rumeli Külhanbeyi Remiz'i öldürür. Böylece Remiz'in ölmesiyle Anadolu Külhanbeyliğine damat olarak İdris Âmil yerleşmiş olur. Ortalık garip bir savaş alanına dönerken Remziye kaçır. Fakat beş gün sonra Remziye'nin İdris Âmil'den bir çocuk doğurduğu haberi duyulur. Remziye İdris Âmil'e gelip çocuğunu almasını söyler. Normalde imkânsız olan böyle bir gelişme romanda normal karşılanır. İdris Âmil annesini de yanına alarak çocuğu almaya gider. Yaşar ismini verdikleri çocuk üç günde emeklemeye başlar ve kasaptan alınan kıymayı daha pişmeden tamamını midesine indirir. Öte yandan bu yaşananlar İdris Âmil'in itibarını yerlere düşürmüş kendisinin külhanbeyi olacak tıynetle olmadığı ve karısına sözü geçmediği gibi birçok dedikoduyla sokağa çıkamaz olmuştur. Kabadayılık âlemlerinde umduğunu bulamayan İdris Âmil bir vesileyle kendisini hırsızlar çetesinin içinde bulur. Kabul edilmek için sınava tabi tutulur. Sınav esnasında yakalanır ve başka bir belaya bulaşır. Hırsızlık için girdiği evde yakalanır, kafa kâğıdını kaptırır. O saatten sonra ev sahibinin hizmetine girer. Onun emriyle tarihi bir hamamı yakar. Eve tekrar girişinde adamın iki kızından birini çıplak olarak gördüğü gerekçesiyle yüklü bir başlık parası istenerek evlenmeye zorlanır. Aynı anda yazarlık sevdası devam eden İdris Âmil var olan romanlardan parçalar olarak yeni romanlar meydana getirip hırsızlar reisi Muhtar'a kurdurttuğu yayınevinde bastırır. Fakat Muhtar kitaplara kendi adını yazarak basar. Kitaplar piyasaya çıkar çıkmaz en çok satanlarda zirveye yerleşir. Muhtar okuma yazma bilmemesine rağmen çok ünlü bir romancı olur. Girdiği bu işten de hüsrarla ayrılan İdris Âmil bütün dertlerinden kurtulmak için hırsızlar çetesinin askerlik gibi görülen bir kuralı olarak hapishaneye girmeye karar verir. Hapse giderken trende bir profesörün yaptığı araştırma sonucu "ortalama mükemmel insanın" kendisi olduğunu öğrenmesiyle anlatı son bulur. Aslında daha yeni ve farklı olayların gelişmesine kapı aralayabilecek bu gelişmeye rağmen yazar anlatıyı burada sonlandırır. Romanlara bir bitmemişlik havası vermek de postmodern romancılar tarafından sıklıkla başvurulan bir yöntemdir.

Anlatıda olaylar birbiri arkasına arada bir boşluk bırakılmadan birbirini doğurarak ilerler. İdris Âmil kendisini bir olayın içinden kurtarmak isterken başka bir olayın içine girer. Bu olayların

birçoğu oldukça gülünç ve neden sonuç ilişkisinin bulunmadığı mantık dışı olaylardır. Ayrıca dikkat çeken bir başka unsur da romanda hiçbir şekilde bölümlendirilmeye gidilmemiş, anlatı başından sonuna kadar tek parçadan oluşan bir metin halinde olmasıdır.

Galiz Kahraman ve Karnavallaştırma

Mikhail Bakhtin, “karnavalesk” veya “karnavallaştırma” teorisi ile karnavalı edebiyat diline aktarır.¹ Postmodern yapı yer yer karnaval durumdan da yararlanır, çünkü burada postmodern anlatının kural tanımazlığı yine devreye girer. Bakhtin’in “diyaloglaştırma ve karnavallaştırma” anlayışı, postmodern yapının çoğulcu algısında önemli bir yere sahiptir. “Karnavallaştırma, eserlerde birbirleriyle uyumsuz olarak görülen konuların, imgelerin, kişilerin yan yana getirilerek, bunların uyumsuzluğunun rahatlıkla vurgulanmasından kaynağını alan bir özgürlük ortamının ürünüdür” (Yaprak, 2012: 47).

Karnaval yapıda beden “Grotesk imgeler yoluyla ve tarımsal üretimden günümüze kadar halkın ürettiği kolektif bilincin yansıması olarak var olur. Rabelais’in eserleri üzerine yapmış olduğu çalışmalarda Bakhtin, Ortaçağ ve Rönesans halk kültürü içinde bedene atfedilen imgelerin ve temsillerin izini sürer. Bedenin bu şekilde karnaval gerçekçiliğinin merkezinde yer almasının önemli nedeni tarihsel, ütopyik, toplumsal ve kozmik öğeleri özünde barındırıyor olmasında gizlidir.” (Koçyiğit, 2017: 20). Bu anlayışa göre karnaval bir tören havası olup izleyiciler dâhil herkese açıktır. Bakhtin, karnaval boyunca yasakların ve insanlar arasındaki tüm mesafe ve kısıtlamaların askıya alındığını, özel bir karnaval kategorisinin yürürlüğe girdiğini söyler (Bakhtin, 2001: 238).

Yansıtmacı romanda kişiler metnin olmazsa olmaz unsurlarıdır. Kurgunun önemli bir bölümünü oluştururlar. Genellikle de kahramanlaştırılırlar. Kişiden çok şey beklenir ve çoğunlukla merkezde yer alır. Postmodern anlatılarda ise kahraman merkezli bir yapılanma yoktur. Şahıs kadrosu genellikle anormal insanlardan oluşur. Postmodernler kurguladıkları karakterlere çok da iyi gözle bakmazlar. Söylemin temelinde olan anarşist yaklaşım figürleri olumsuzlamak gibi işlevlerle ortaya çıkar (Koçakoğlu, 2012: 129).

Romanın kahramanı İdris Âmil kitabın isminden de anlaşılacağı gibi Galiz bir kahramandır. Görünüş olarak çirkin olduğu kadar kişilik özellikleri açısından da oldukça aşağı bir karaktere sahiptir. Romanda İdris Âmil kısa boylu, tıknaz, basık burunlu, patlak gözlü ve tek tük sakallı çirkin görünüşlü biri olarak karşımıza çıkar. Dış görünüş itibarıyla “galiz” olan İdris Âmil karakter olarak da oldukça kötü bir insandır. Kendisini kurtarmak için her türlü alçaklığı çekinmeden yapan, her türlü tehlike karşısında kaypakça davranan bir kişiliğe sahiptir. Bu nedenle de kendisini sürekli bir olayın içerisinde sürüklenirken bulur. Anlatıcının aktardığı Muhtar’ın onunla ilk görüşmelerinde edindiği intibalar İdris Âmil’in Galiz kişiliğini özetler mahiyettedir. “Hakiki bir insan sarrafı olan Muhtar, böylece daha o gece, Efendimiz’in on dört ayar bir insan, on sekiz ayar hırsız, yigirmi dört ayar namussuz ruhuna sahip, som bir süprüntü olduğuna kalıbını bastı” (s.86).²

Anar’ın romanlarındaki bedenler genel olarak grotesk özellikler gösterir. Grotesk beden eksik, tamamlanmamış bir yapıya sahip olup bedenin bir parçası çok büyük ya da çok küçük olabilir, hatta bazı organları bulunmayabilir. “Anar’ın bütün romanlarında deforme olmuş, melezleşmiş, canavarsı ve eksik bedenlere rastlamak mümkündür. İlk olarak insan bedeninin hayvan ve cansız nesnelere difüzyona uğrayarak başkalaştığı ve iki farklı formu aynı bedende vücuda getiren grotesk beden örnekleri en sık karşılaşılan melez beden imgeleridir” (Koçyiğit, 2017: 27).

Galiz Kahraman’da karşımıza çıkan her kişi taşıdıkları özellikler bakımından roman kişisinden ziyade abartılı birer karikatür izlenimi vermektedirler. Mesela Remiz’in kız kardeşi Remziye de oldukça çirkin bir dış görünüme sahip olup adeta köpek formunda tasvir edilir. Remziye

¹ Karnavalesk yapı ve grotesk beden imgesi için ayrıca bk. Fırat İlim, Bahtin-Diyaloji, Karnaval ve Politika, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2016.

² *Galiz Kahraman*’dan yapılan alıntılar sayfa numarasıyla verilecek. Romanın künyesi için bk. Kaynakça.

İdris Amil'den 'iki baş uzun ve üç beden geniştir. Ayrıca sesi de bir kontrabasınki kadar kalındır. "Anadolu Külhanbeyi Remiz'in ikiz kız kardeşi, aynı kalın ve bitişik kaşları, aynı iri dişleri, aynı kalın dudakları ve seyrekçe olsa da aynı bıyığıyla Remiz'in duvak giymiş hali[dir]" (s.56). Yine Remziye'nin doğurduğu çocuk Yaşar'ın da doğduğu andan itibaren vücudu tamamen kıllarla kaplıdır. Vücudundaki kıl yoğunluğu o derece fazladır ki İdris Amil'in annesi çocuğu kucağına aldığında bu kılları kundak zanneder. Yine Remziye'nin baş fedaisi ve yasak aşkı da oldukça çirkin bir görünüşe sahiptir. Anlatıcı onu şu şekilde anlatır.

Adamın çene hacmi, beyin hacminin iki misli kadardı! Suretle alay olmaz ama kafacığı irice bir portakal, çenesi ise karpuz büyüklüğündeydi. Gömleğinin yenlerinden kol kılları, yakasından sırt kılları, paçasından aşağı da yine kıl fişkırıyordu! Ortadan birleşmiş tam üç parmak enindeki kalın ve gür kara kaşları, tâ şakaklarına kadar uzanmaktaydı. Alını ise olsa olsa iki parmak yüksekliğindeydi. Silindirimsi ama kısacık boynu yalı kütüğü kadar kalındı. (...) Alt ve üst çenesindeki o sapsarı ve eğri büğrü dişlerinin her birinin yarım parmak uzunluğunda olduğuna bakılırsa adam tavuğu hatır için olmasa da, sırf hayvanî iştahından dolayı çiğ çiğ çatır çatur yiyebilirdi.(...) (s.60-61).

Hatta adam içtiği zamanlar dengesini bulmakta zorlandığından "upuzun kolları sayesinde, hem ayakları ve hem de yumrukları üzerinde yürüyüp eve varır." (s.61). Görünüş olarak insanın hayalinde irice bir goril resmi canlandıran bu görünüşün aksine bazı ilginç zaafılara da sahiptir. Mesela sigaranın ucundaki küçük ateş dâhil her türlü ateşten korkmaktadır. Kibrit bile çakılır çakılmaz kaçıp bir yere saklanır, tehlike geçene kadar korku dolu gözlerle olanları seyreder. Ayrıca bir başka zaafi da gözüne tutulan her ışıpta bir tavşan gibi hareketsiz ve savunmasız kalmaktadır. Ama onlarca kurşun yemesine rağmen ölmeyecek bir bünyesi vardır. Anlatıda bu şekilde oldukça çirkin bir şekilde çizilen bir başka kişi de İdris Amil'in evlenmeye zorlandığı müteahhidin kızı Dilara'dır. İdris Amil'in onu ilk gördüğü sahnede dış görünüşü şu şekilde anlatılır: "Odada, her bir kalçası traktör lastiği kadar şişirilmiş, bacakları bir erkeğinki kadar kıllı, kalın kaşları kanat açmış kapkara bir koca karga gibi bitişik bir kız, yarı çıplak ve yüz üstü yatağa yatmıştı." (s.98-99). Abartı bu kadarla da bitmez. Dilara bel ağrısı nedeniyle sırtına iki dev turşu kavanozuyla kupa çeker.

Öte yandan İdris Âmil'in annesi, babası ve dedesi yalnızca dekoratif kişilikler olarak görülür. Anlatıcı onlara ihtiyacı olduğu zaman hikâyeye sokar ihtiyaç kalmadığı zamanda çıkarır. Kendilerine has hiçbir özellikleri olmayan bu kişiler hiçbir olayı sorgulamaz ya da yorum yapmazlar. İdris Âmil'in çevresindeki boşluğu doldurmakla görevlendirilmiş gibidirler.

Anlatıcı

Klasik yansıtmacı romanda okuru eğitime amacı taşıyan yazar, sıklıkla metne müdahale ederek yazar-anlatıcı kimliği taşır. Modern romanlarda ise bu durum bir kusur olarak görüldüğünden otobiyografik anlatım, iç konuşma, bilinç akışı gibi teknikler kullanılmak suretiyle bu kusurdan kurtulma yoluna gitmişlerdir. Postmodern romanlarda ise anlatıcı tekrar etkin bir konuma bürünmüştür. Modern romanlarda kusur olarak görülen bu yöntem postmodern romanda kasıtlı olarak kullanılan bir teknik haline gelmiştir.

Anar'ın da romanlarında genellikle geleneksel hikâye anlatılarının anlatıcısından yararlandığı görülmektedir. Anlatıcı hikâyeyi bir meddah edasıyla birisine anlatıyormuş gibi anlatır. Yer yer dinleyenler varmışçasına onlara hitap eder. Bu tekniği kullanarak geçmişi günümüze taşımakla birlikte Anar'ın anlatılanların gerçekliğine şüpheyle yaklaşılması gerektiği hissini de vermeye çalıştığını söylemekte bir mahsur yoktur. Zira postmodern düşünce gerçeklere hep şüpheyle yaklaşır.

Galiz Kahraman romanının anlatıcısı da bir meddah anlatıcıdır. Anlatıcının başından sonuna kadar bütün ipler onun elindedir. Yer yer okurla konuşurken yer yer de uzun uzun bazı hususlar hakkında kendi düşüncelerini de açıklar. Betimlemeleri oldukça abartılı ve gülünçtür. Diyalogları hep o aktarır. Okur kitabı okurken bir meddah dinliyormuş havası içerisinde bulur kendisini.

Nitekim metin ilk sayfasından son sayfasına kadar hiçbir yerinden bölünmeden ilerleyen tek parça bir görünüm arz etmektedir. Bu da bir meddah tarafından tek solukta anlatılan bir hikâye görüntüsü verilmesinde önemli bir etkiye sahiptir denilebilir.

Derken, oda ve evin tamamı cânhırâş bir çığlıkla inim inim inledi. Ama kupa çekilen hanım değil, onun ahû bakışlı, kiraz dudaklı, servi boylu o güzel kız kardeşi çığlığı bastı (s.99).

İronik Dil

Postmodernizm, kuralları kabul etmediği gibi alaya alan, önemsemeyen, kendilerinin savundukları düşünceleri de zaman zaman yerden yere vuran, sorgulayan bir bilinmezliktir. Bütün bunlardan dolayı da her dönemde kendine taraftar bulan, kendinden söz ettiren, sürekli gündemde kalmayı başaran bir harekettir (Tuğluk, 2017: 462).

İroni ise insanların eğlenmek için sıklıkla başvurdukları ve çoğunlukla da kastedilenin tersini ima eden söz sanatıdır. Çok eskiden beri farklı amaçlarla kullanılan ironi, postmodern anlatılarda temel teşkil eder. Özellikle postmodernizmin yıkıcı ve eleştirel alaycılığının temelindedir denilebilir. Modernliğin yücelttiği değerleri yozlaştırmak için saldırgan bir alaycılıkla ironik üslup kullanırlar.

Galiz Kahraman romanında da anlatıcı romanın başından sonuna kadar ironik bir dil kullanır. İdris Amil'den bahsederken onun adının yerine çoğunlukla 'efendimiz' ifadesini kullanır. Bu ironik dil romanın daha ilk cümlelerinden kendisini gösterir:

“‘hüüüüüüüüüüüüüüüp! Jjjjjjjjjjjjjjjjt! Nah-ha!’ (s.10).

Bu zarif nida, Versay'da yaşayan Güneş Kral'ın, daha doğrusu ayın ve hanedanın on dördüncüsü olan o lunatik Kral Lui'nin taht salonunda çınlamamıştı! Cıgara dumanının tahriş ettiği nazenin ses tellerinin ahenkle titreşip uçuklu dudakların büzülmesinin ardından, tütünden paslanmış sarı dilin iltihabı damağa değmesi neticesinde peyda olmuştu bu nida! Ve gönülleri mest eden bir şarkı gibi, ağızdan pastırma ve soğan kokusu refakatinde çıkmıştı” (s.9).

Yine anlatıcı Kasımpaşa'da yaşayan insanları “o devirde Kasımpaşa'nın yeraltı elitleri cami yakınlarındaki Babalar Kırathanesi'nde toplanırlardı. Silmesi de edep erkân bilir, etiket sahibi kibar ve görgülü şahıslardı” şeklinde ironik bir üslupla anlatır. Anlatıcı bu ironiyi kimi zaman dozajını artırarak kimi zamanda düşürerek roman boyunca sürdürür fakat hiç bırakmaz. Ciddi konulardan bahsederken dahi alaycılığı elden bırakmaz. Hatta Efgan Bakara'nın Mualla'ya duyduğu aşkla kurduğu hayalleri anlatırken sıkılır ve kısa keser.

“Sanki bakışları yekdiğerine değil, aşk perilerinin sevda değnekleri kalplerine değı değiverecek ve sinelerinde toz pembe saadet kıvılcımları uçuşacaktı. Falan filan! Bir şeyler! Bir şeyler! Püfff!

Esasında, böylesi usandırıcı sulu zırtlak hususları, bu kördüğümde ehliyet sahibi erbaba havale ederek Efendimiz'e dönmek gerekirdi!” (s.157).

Anlatıcının aşkla ilgili meseleleri ‘sulu zırtlak hususlar’ olarak nitelendirmesi ve “Falan filan! Bir şeyler! Bir şeyler! Püfff!” Şeklinde geçiştirmesi, onun alaycılığının ne derecede olduğunu gösterir.

Fantastik ve Masalsı Unsurlar

Postmodernizmde “seçmeci ve elemeci bir yaklaşım olmadığından” edebiyat eserlerine geleneğe ait unsurlar yoğun bir şekilde girmeye başlamıştır (Önder, 2017: 105). Postmodern metinlerin ayırt edici özelliklerinden olan gelenekten yararlanma, modernizm kendisini gelenekten kopmak veya geleneği yıkmak üzerine temellendirmesine tezattır. “Postmodern anlatılarda ise yazarların geleneğe bakışı ve ona karşı takındığı tavrın değiştiği görülür. Artık gelenek, yazarlar için karşı çıkılan, yok edilen veya uzaklaşılması gereken bir alışılmışlık hâli olmaktan çıkar; faydalanılması gereken bir kaynağa dönüşür” (Tanyıldız, 2017: 90). Yazar, bu bakımdan halk

edebiyatı ürünlerinden de istediği ölçüde beslenir. “Din, tasavvuf, masal, cin, efsane, büyü” (Çetin, 2012: 45) gibi her tür malzemelere bu tür romanlarda rastlanır.

Fantastik, kelimesi gerçek olmayana ifade etmek için kullanılır. Klasik yansıtmacı roman gerçekliği olduğu gibi aktarır. Gerçekler romanda da aynı gerçeklikle görülür. Postmodern romanda ise yaşanan bunun tam tersi olarak gerçekliğin kaybıdır. Postmodernlerin bu tutumu aklın ve bilimin kesinliğine bir karşı çıkış olarak kendisini gösterir.

Gerçeğin tam anlamıyla kırıldığı postmodern romanlar adeta üzerlerine mimetik bir ayna tutulmuş gibidir. Ancak bu ayna paramparçadır ve böyle bir aynada gerçeklik ancak çok parçalı olarak yansımaktadır (Koçakoğlu, 2012: 114).

Galiz Kahraman romanında da postmodern bir özellik olarak görülen fantastik unsurlara rastlanmaktadır. Bunlardan ilki İdris Amil’in meczup dayısıdır. Yıllar önce evden kaçıp sırta kadem basan dayı, bir gece tedavi olmuş olarak gelir. Fakat deliliğinin tedavi şekli oldukça ilginç ve fantastik bir durum arz etmektedir. ‘Diyarbakır’ın Sur Mahallesi’ndeki bir doktor onu tedavi etmiştir. Fakat bu tedavi ilaçla değildir. Meczup dayının omzunda bir kayışla tahta bir radyo asılıdır. Radyonun üzerinde iki düğme, ibrelili ve ışıklı kadran ve bir de kapı zili vardır. Bu cihazdan çıkan bir kablo dayının kafasına doğru uzanıp orada açılmış üç ayrı delikten içeri girmektedir. Bu delikler adamın dimağının ‘gazap’, ‘karasevda’ ve ‘kumar’ dan mesul merkezlere zil çaldığı zaman azar azar elektrik verir ve dayının deliliği kesilir. etkinliği artan görülen gibi olduğunda zil çalar, dayı cihazı üç kademeli birinci düğmesini gazap konumuna getirir, ardından ikinci düğmeyi yeterli miktarda çevirip kendisine elektrik vererek sakinleşir. Yine kumar ve karasevda durumlarında da aynı yöntemi izleyerek kendisini sakinleştirir.

Dikkat çeken bir başka fantastik unsur da İdris Amil’in kendisini Remziye’den boşaması için tuttuğu yaşlı avukatın başından vurulmasına rağmen ölmemesidir. Mahkeme günü duruşmadan önce Remziye’nin adamlarından birisi avukatı başından vurur. Ancak avukat vurulduğunu fark etmeden tuvalete doğru yürümeye devam eder. Hatta tuvaletin sahibi yaşlı adamın başındaki kanı fark edip onu bir eczaneye götürerek pansuman yaptırır. Fakat avukat hala yaşamaktadır. Anlatıcı bu durumu kurşunun ihtiyar avukatın beyninin yarısını yani yaşlı icabı kendisine fazla gelen kısmını tahrir ettiği için ölmediğini söyleyerek açıklar.

Galiz Kahraman’da masalsi unsurlar da dikkati çekmektedir. İdris Amil’in köftencilik yaptığı sırada köftelik kıyma almaya gittiği Fatih Sur Dibi’nde mekan masalsi özellikler taşır. Söz konusu mekan surun içinde fetih zamanında açılmış bir kovuktur. İdris Amil kovuktan içeri girdiğinde gördüğü manzara karşısında şaşkınlığa uğrar. Saçları karmakarışık bir cadı isten kapkara olmuş bir kazanı karıştırmakta, kaynarken baloncuklar çıkaran yeşil sıvıdan da arada bir kepçesini daldırarak biraz alıp tadına bakmaktadır. Duvarlardaki raflarda duran kavanozlar içinde çıyan, yılan, kırkayak örümcek, kertenkele gibi canlılar eski bir kafesin içinde de tıklım tıklı bir vaziyette fareler bulunmaktadır. Tavanda boydan boya uzanan etleri sarkmış bir köpekbalığı, sarkan etlere tutunmuş bir vaziyette duran onlarca yarasa vardır. Yine yan yana dizilmiş devasa varillerde sülükler, kırkayaklar gibi canlılar kımıldanmaktadır. Fakat en garibi de hemen bu varillerin yan tarafında bulunan İstanbul’daki hastanelerin tıbbi atık varilleridir. Cadı İdris Amil’e Cerrahpaşa’dan mı yoksa Zeynep Kamil’den mi istediğini sorar. İdris Amil şaşkınlıkla Cerrahpaşa olsun der. Cadı kaydattığı yeşil sıvıdan üstünde Cerrahpaşa yazan varilin üzerine boşalttıktan sonra içindekileri kıyma makinesinde çekip İdris Amil’in elindeki kovalara boşaltır. İlginçlikler burada da bitmemektedir. Cadıdan alınan kıymayla yapılan köfteler bir sabah namazı çıkışında belediye reisinden zabıtasına ve cemaate kadar herkes tarafından muhteşem bir ilgiyle karşılanır. 3 saatte tükenen köfteden alamayanlar rüşvet teklif eder. Hatta zabıtalardan yarın gelip belediyenin önünde tezgâh açmazsa dünyayı ona dar edecekleri tehdidinde bulunurlar. Anlatıcı o köftenin kokusunun bu mıntıkadan tam 15 sene kaybolmadığını hatta yapılan her köftenin İdris Amil’in köftesiyle kıyaslandığı, yaşlıların torunlarına bu esrarengiz köfteyi bir efsane gibi anlattıklarını söyleyerek durumu bir kat daha ilginçleştirir.

Bilginin Dezenformasyonu

Gerçek hayatta bulunan bilgilerin saptırılarak ya da değiştirilerek romana girmesi şeklinde kendisini gösteren dezenformasyon, postmodern düşüncedeki gerçekliğin sorgulanması konusuna girebilir. Postmodern romanlarda oldukça fazla kullanılan bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Galiz Kahraman romanında da bu çeşit bilgi dezenformasyonlarına rastlamak mümkündür. Anlatıcı romanda yeri geldikçe tarihe mal olmuş ünlü bilim adamları, düşünürler ve sanatkarlardan bahsederken neredeyse hepsinin isimlerinde bir dezenformasyon söz konusudur. Örneğin Einstein Ayıştan, Michelangelo Nikelanj, Charles Dickens Şarlz Dikinz, Friedrich Nietzsche Biridelik Niçe, Isac Newton İshak Nefton ve Da Vinci Definci şeklinde okura sunulmaktadır. Yine İdris Amil'in roman yazarı olmak için kitapçıdan aldığı altı romanın isimleri ve yazarları için de aynı dezenformasyon söz konusudur. Bu dezenformasyon da şu şekildedir:

“1-Mevcûde'nin Çekilmez Hoppalığı

Müellifi: İlhan Kundura

2-Pederler Ve Mahdûmlar

Müellifi: İrfan Turhangil

3-Cemazziyelevveli Yoklarken

Müellifi: Parsel Pürüz

4-Sanatkârın Terbiyik Olarak Sûreti

Müellifi: Cezmi Coz

5-İstifrağ

Müellifi: Cankul Serter

6-Nurdan Camii Kamburu

Müellifi: Fikret Hügo” (s.148).

Görüldüğü gibi söz konusu eserler ve yazarlar hemen herkes tarafından bilinen eserler ve isimlerdir. Listedeki ilk kitaptan başlayarak sırasıyla Milan Kundera'nın *Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği*, Turgenyev'in *Babalar ve Oğullar*, Proust'un *Kayıp Zamanın İzinde*, James Joyce'un *Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi*, Sartre'in *Bulantı* ve Victor Hugo'nun *Notre Dame'in Kamburu* eserleridir.

Arayış İzleği

Arayış imgesi postmodern romanlarda sıklıkla görülen bir unsurdur. Bu arayış kimi zaman hayatın anlamı, kimi zaman kaybedilen bir kişi kimi zaman da kişinin kendi benliği şeklinde romanlara yansır. *Galiz Kahraman* romanında da bu arayış, İdris Amil'in itibar arayışı olarak karşımıza çıkar. İdris Amil silik ve galiz kişiliğine rağmen büyük bir iş başarıp etrafından itibar görmek ister. Bunun için kabadayı olmaktan şair olmaya, artist olmaktan romancı olmaya kadar çeşitli işlerle uğraşır fakat hemen hiçbirini de başaramaz. Artık pes edip hüsrana düştüğünde de aradığı itibarı hiç beklemediği bir anda bulur. Hapishaneye giderken trende çok uzun bir araştırmanın sonucu olarak kendisinin ortalama mükemmel insan olduğunu öğrenir. İdris Amil aradığı itibara kavuştuğunda da romanın sonuna gelinir.

Metinlerarası İlişkiler

Postmodern anlatılarda birçok metnin izlerini bulmak mümkündür. Bu teknikle yazılmış bir yapıtta yazar; tarih, mitoloji, destan, roman, halk hikâyeleri, efsane, masal, dini vb. birçok eserden yararlanabilir. Postmodernizm bu yönüyle metinlerarasılıkla doğrudan bağlantılıdır. “Temellerini Rus Biçimcilerinin attığı metinlerarasılık, 1960'lı yıllarda Julia Kristeva tarafından kuramsallaştırılır. Kristeva metinlerarasılığı, her metin bir alıntılar mozaığı gibi oluşur, her metin

kendi içinde başka metnin eritilmesi ve dönüşümüdür (Kristeva, 1969: 52'den akt. Aktulum, 2000: 41) şeklinde tanımlar.

Kristeva'ya göre metinlerarasılık yeniden bir üretim işidir. Buna göre asla tamamlanmış bir metin yoktur. Her metin başka bir metnin içinde, daha önce kullanılmış başka sözcüklerle yan yana gelerek veya bir metnin içinde geçen sözcüğe başka bir metinde farklı bir anlam yüklenerek yeni biçimlerle, yeni anlamlarla devinimsel bir döngüde tekrardan yaratılmaktadır. Metnin bu özelliği Kristeva'nın metni bir "alıntılar mozaïği"ne benzetmesini de anlamlı kılar (Aktulum, 2000: 43).

Ülkü Eliuz'a göre bir yazarın başka bir yazarın metninden parçaları kendi metninin bağlamında kaynaştırmasıdır (2016:116). Metinlerarasılık en genel anlamıyla iki metin arasındaki konuşma ve alışveriştir. Kavram bir yeniden yazma olarak da algılanabilir. Bu bağlamda da bir yazar başka bir yazarın metninden parçalar alarak kendi metni ile kaynaştırarak yeniden yazar (Koçakoğlu, 2012: 100).

Klasik yansıtmacı romandan beri romanlarda görülen metinlerarasılık, postmodern romanlarda daha ön plana çıkarak yaygın kullanılan bir teknik halini almıştır. Yansıtmacı romanlarda yazar merkezli bir metinlerarasılık görülürken postmodern romanda metin merkezli bir metinlerarasılık görülür.

Galiz Kahraman romanında da birçok metinlerarası gönderme vardır. Yukarıda daha önce de değindiğimiz isimleri ve yazarlarının isimleri dezenformasyona uğratılmış romanlar metinlerarası göndermelerdir. Bunun gibi romanda birçok ünlü kişiliğin isimlerine anıştırmalar yapılmaktadır. Fakat dikkati çeken en önemli metinlerarası unsur romanın kapağında bulunan "Mevcûdenin Dayanılmaz Hoppalıği" cümlesi ile romanın içinde geçen müellifinin İlhan Kundera olarak gösterildiği "Mevcûdenin Dayanılmaz Hoppalıği" isimli romandır. Müellifi ve romanın isminden de anlaşılacağı gibi söz konusu roman Milan Kundera'nın "Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği" isimli romanıdır. Yazarın bu göndermeyi hem kitabın kapağında hem de romanın içerisinde kullanması oldukça dikkat çekicidir. Ayrıca dikkati çeken bir başka durum da başarısızlık ve iradesizlik abidesi olan galiz kahraman İdris Amil'in birebir olmasa da Kundera'nın romanının tepkisiz ve kararsız kahramanı Thomas gibi kendisini olayların akışına kaptırmasıdır. Kundera bu romanda Thomas'la, arkasında güçlü düşünce ve yaşam kurallarını taşıyan roman kahramanlarını sorgular. İhsan Oktay Anar da Galiz Kahraman'da okurun karşısına hiçbir yeteneği, düşüncesi ve erdemi olmayan galiz görünüş ve kişilikli İdris Amil'i çıkararak yapar bunu. Bu nedenle iki roman arasındaki bu ilişki dikkate değerdir.

Sonuç

20.yy'ın başından itibaren fikir ve sanattaki değişimlerle postmodern düşünce kendisini birçok alanda kendisini göstermiştir. Edebiyat da bu etkiden payını almıştır. 1950'lerden sonra dünya edebiyatında etkinliği artan postmodernizm özellikle 1980'li yıllardan itibaren Türk edebiyatında kendini iyice hissettirir.

İhsan Oktay Anar Türk edebiyatının en önemli postmodern isimlerindedir. İlk kitabı *Puslu Kıtalar Atlası*'ndan son kitabı *Galiz Kahraman*'a Türk edebiyatında ses getirmiş ve ilgiyle takip edilmiştir. Yazar romanlarında metinlerarası ilişkiler, ironik dil, fantastik ve masalsı unsurlar, dezenformasyon, karnavallaştırma, arayış izleği, imge, psikanalitik unsurlar, dil ve anlatım vb. yönlerden postmodern bir yapı gösterir.

Anar, Galiz Kahraman'da postmodern teknikleri başarıyla uygulamıştır. Romanda görülen yarım kalmış izlenimi veren olay örgüsü, klasik roman kahramanı anlayışından uzak başkahraman İdris Amil ve etrafındaki kişiler postmodern düşünceyle geliştirilmiş kendine has bir dünya görüntüsü çizmektedir. Meddah anlatıcı geleneğinin de gözleendiği romanda metinlerarası göndermelerle birlikte metnin arka planında dikkat edildiğinde okunması mümkün olan birçok eleştiri de yer alır. Yukarıda da üzerinde durulan özellikler göz önüne alındığında *Galiz Kahraman* başarılı bir postmodern roman örneğidir.

Kaynakça

- Aktulum, Kubilay (2000), *Metinlerarası İlişkiler*, Öteki Yayınevi, İstanbul.
- Anar, İhsan Oktay (2014), *Galiz Kahraman, İletişim Yayınları*, İstanbul.
- Aşkaroğlu, Vedit (2014), *Postmodern Söylem ve İhsan Oktay Anar İle John Fowles Romanlarının Postmodernist Açısından Karşılaştırılması*, Doktora Tezi, Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ardahan.
- Bakhtin, Mikhail (2001), *Karnaval'dan Romana*, (Çev.: Cem Soydemir), Ayrıntı Yayınları, Bezel, Nail (1992), *“Modernizm ve Postmodernizm”*, Littera Edebiyat Yazıları, C. 3.
- Çetin, Nurullah (2012), *Yeni Türk Şiirinde Geleneğin İzleri*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Ecevit, Yıldız (2014), *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Emre, İsmet (2006), *Postmodernizm ve Edebiyat*, Anı Yayınları, Ankara.
- Gür, İmran (2017), *“Mekânsal Varoluştan Süresel Varoluşa Evrilme Sürecinde Postmodern Özne”*, Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal of Academic Literature], Gelenek ve Postmodernizm Özel Sayısı, Yıl 3, Sayı 7, s. 158-171.
- İlim, Fırat (2016), *Bakhtin-Diyaloji, Karnaval ve Politika*, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Karabulut, Mustafa, Biricik, İbrahim (2017), *“Postmodern Edebiyatın Ne’liği”*, Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal of Academic Literature], Gelenek ve Postmodernizm Özel Sayısı, Yıl 3, Sayı 7, 2017, s. 34-45.
- Koçakoğlu, Bedi (2012), *Anlamsızlığın Anlamı Postmodernizm*, Hece Yayınları, Ankara.
- Koçyiğit, Mesut (2017), *İhsan Oktay Anar’ın Romanlarında “Karnaval”ın İzleri*, Yüksek Lisans Tezi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Önder, Alev (2017), *“Kuşlar Yasına Gider” Romanında Postmodernizmle Geleneğin Buluşması*, Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal of Academic Literature], Gelenek ve Postmodernizm Özel Sayısı, Yıl 3, Sayı 7, s. 99-111.
- Sazyek, Hakan (2002), *“Türk Romanında Postmodernist Yöntemler Yönelimler”*, Hece-Türk Romanı Özel Sayısı, Mayıs/Haziran/Temmuz, s.493-509.
- Şahin, Elmas (2016), *Leylâ Erbil’in Kalan ve Tuhaf Bir Erkek Romanlarında Postmodernizmin Yansımaları*, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Şaylan, Gencay (1999), *Postmodernizm*, İmge Kitabevi, Ankara.
- Tanyıldız, Ahmet (2017), *“İnşânın Postmodern Terennümü II: Yedinci Gün’de Osmanlı Türkçesi Kullanımına Dair”*, Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal of Academic Literature], Gelenek ve Postmodernizm Özel Sayısı, Yıl 3, Sayı 7, s. 89-98.
- Timur, Kemal (2017), *“Kural Tanımayan Bir İdeoloji: Postmodernizm”*, Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal of Academic Literature], Gelenek ve Postmodernizm Özel Sayısı, Yıl 3, Sayı 7, s. 1- 9.
- Tuğluk, Abdülhakim (2017), *“İroni Nedir”*, İdil Sanat ve Dil Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 29, s.441-467.
- Türk, Mehmet Taner (2012), *Postmodern Bağlamda Paul Auster ve Metin Kaçan’ın Eserlerinin Karşılaştırmalı Analizi*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Uludağ, Mehmet Emin (2017), *“Geleneğe Yenilen Modernizmin Zaferi! Postmodernizm”*, Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi [Journal of Academic Literature], Gelenek ve Postmodernizm Özel Sayısı, Yıl 3, Sayı 7, s. 10-19.

Yaprak, Tahsin (2012), *Postmodernizmin Orhan Pamuk'un Romanlarındaki Yansımaları*, Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adıyaman.